

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Typ posudku: oponent

Autorka práce: Anna Kostareva

Název práce: Role sociálních médií v politické participaci studentů

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

Oponent: Mgr. Ivan Petrušek

Navržené hodnocení: C

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Cíl bakalářské práce je definován na malém prostoru necelé jedné strany (str. 17). Autorka formuluje globální výzkumnou otázku: „*Jak studenti sami vnímají role sociálních médií v politické participaci?*“ Autorka následně formuluje čtyři jednoduché výzkumné hypotézy. První dvě hypotézy se týkají relativních četností jedné proměnné, další dvě hypotézy srovnávají online/off-line politickou participaci studentů (VH3) a participaci studentů společenskovedních a „všech nespolečenských oborů“ (sic) (VH4). Formulovaným hypotézám v příslušné pasáži textu chybí ukotvení v teorii (případně v předcházejících empirických šetřeních). Všechny čtyři hypotézy jsou vztaženy k *výběrovému souboru*, což autorce přirozeně ulehčuje vyhodnocení výsledků, ale při nereprezentativnosti analyzovaných dat nemají prezentované závěry téměř žádnou externí validitu (vzhledem k slabé validitě měření jednotlivých konstruktů lze pochybovat i o interní validitě prezentovaných zjištění).

Analýze výsledků chybí propojení mezi hypotézami a položkami v dotazníku. Z textu není jednoznačně jasné, jak byly jednotlivé konstrukty obsažené v hypotézách měřeny. Argumentace tak není transparentní a je tudíž málo přesvědčivá. Závěry bakalářské práce představují lehký předmět kritiky jak z metodologického tak substantivního hlediska.

Například první výzkumná hypotéza srovnává „důvěryhodnost zdrojů informací“ o politice, přičemž (pravděpodobně) odpovídající otázka v dotazníku neobsahuje ve své formulaci žádnou zmínku o důvěře informačnímu zdroji/důvěryhodnosti informačního zdroje. Věcná interpretace výsledků je tudíž neodpovídající. Zároveň autorka na příslušném místě (str. 19) mluví o „indexu důležitosti“ (není definováno, jak byl tento index zkonstruován). Autorka uvádí, že *nejvíc* politického obsahu je na Facebooku („má index důležitosti 3,5“ str. 19), přičemž podle přiloženého dotazníku znamená numerický kód *1 nejvíc* politického obsahu a kód *4 nejméně* politického obsahu. I když odhlédneme od této kontradikce, tak příslušná pasáž zcela ignoruje vysvětlení souvislosti mezi vnímaným množstvím politického obsahu na sociální síti a vnímanou důvěryhodností zdroje informací (předpokládá snad autorka, že množství politického obsahu je indikátorem důvěryhodnosti média?).

Práce je strukturována vhodným způsobem. Kromě úvodu a závěru text bakalářské práce obsahuje teoretickou (1. kapitola), metodologickou (2. kapitola) a analytickou (3. kapitola) část.

2. Opírá se autorka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka uvádí v seznamu použité literatury více než 40 publikací. Jednoznačně pozitivně lze hodnotit, že až 30 publikací je v anglickém jazyce (několik dalších publikací je v ruském jazyce). Autorka se celkově opírá o relevantní literaturu. Několik málo titulů nespĺňuje nároky kladené na zdroje závěrečné práce (např. Morozov 2009; Abdullaev 2014).

Podle mého názoru by bylo vhodné u definování politické participace pracovat s novější zahraniční literaturou (např. Theocharis, van Deth 2016; Schlozman, Verba, Brady 2013; Norris 2002). Kromě toho, v převzatém překladu klasické definice politické participace podle Sidneyho Verby a Normana Nie (1972) na straně 5 bakalářské práce chybí důraz na soukromé/běžné (*private citizens*) občany (na rozdíl od placených profesionálů). Jinými slovy, autorkou bakalářské práce zmíněný příklad „působení ve vládě“ není projevem politické participace (ve smyslu, jak politickou participaci konceptualizuje politologie).

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autorka realizovala vlastní dotazníkové šetření (sběr dat proběhl metodou CAWI). Popis a zdůvodnění zvolené metody je nedostačující. Jazyk používaný v příslušné sekci 2.2 neodpovídá požadavkům odborného textu (např. „Vzhledem k tomu, že kvalitativní metody jsou však náročnější, ..., preferovala jsem kvantitativní metodu“; „Rozhodla jsem se nepoužívat otevřené otázky, ...“; „Dotazování způsobem posílání přes studentské skupiny bylo vhodné především proto, že zkoumám aktivitu v rámci sociálních sítí, takže je logické oslovit studenty, kteří je používají.“; nebo „Pro mě jakožto výzkumníka je důležité zajistit objektivní výzkum, ...“.)

Místo operacionalizace jednotlivých měřených konstruktů (jako klíčové výzkumné operace) autorka v příslušné sekci zbytečně uvádí definici dotazníku a jmenuje, jaké typy otázek je možné zahrnout do dotazníku.

Autorkou popsany výběr respondentů ani zdaleka neodpovídá „prostému náhodnému výběru“ (str. 18). Ve skutečnosti se jedná o dostupný výběr (*convenience sample*).

Metoda analýzy dat spočívá v prezentování a částečně arbitrárním srovnávání četností/průměrů vybraných proměnných/položek baterií dotazníku. Ukotvení popisovaných analýz v teorii prezentované v teoretické sekci bakalářské práce je slabé.

Na druhé straně je třeba pozitivně hodnotit, že autorka práce si je vědoma některých limitů vlastních dat (viz. začátek sekce 3.2).

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autorka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Kvalita argumentů v analytické části práce je relativně slabá. Autorka je limitována možnostmi vlastního dotazníkového šetření a zároveň neambiciózními výzkumnými hypotézami. Kromě toho je samotným vlastním analýzám věnován relativně malý prostor (pouhé čtyři strany), přičemž většina textu pouze (často nejednoznačně) popisuje četnosti odpovědí na jednotlivé otázky dotazníku. Propojení hypotéz a měření obsažených konstruktů často není validní.

5. Jsou v práci autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Ano, autorčina tvrzení jsou ve velké většině případů vhodným způsobem odlišena od tvrzení a zjištění dalších autorů.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Úroveň odkazového aparátu je na velmi dobré úrovni. Oceňuji, že autorka při citování konkrétních údajů a argumentů jiných autorů uvádí čísla stran v původních publikacích.

Text obsahuje relativně málo překlepů (např. Teoharis str. 6, Bucket str. 11, Boyd, str. 12 a několik málo dalších).

Autorka často používá jazyk významně se lišící od jazyka běžného pro akademický diskurz ohledně politické participace (např. „metody politické participace“ (str. 7), „ukazatel neúčasti na politické scéně“ (str. 20), „politický život státu“ (str. 36)). V tomto případě vyvstává otázka, proč autorka práce při přípravě otázek vlastního dotazníkového šetření nevycházela z už realizovaných šetření politické participace mladých lidí v České republice (viz. publikace Aleše Kudrnáče, Jana Šerka, Aleny Mackové a jejich spoluautorů) nebo velkých výzkumných infrastruktur (např. ESS, ISSP nebo českého CVVM).

Příloha č. 1 neobsahuje legendu popisující jednotlivé politické aktivity. Čtenář tudíž neví, jaké aktivity jednotlivé čtveřice sloupců reprezentují.

Číslování stran v tištěné a elektronické verzi bakalářské práce se liší.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Teoretická část práce obsahuje zajímavou podkapitolu o slacktivismu (str. 10-12). Dotazník a ani analytická část diplomové práce s konceptem slacktivismu ale vůbec nepracuje.

Podle mého názoru, by bylo vhodné analytickou část práce doplnit o grafické výstupy (tabulky a grafy). Tyto výstupy by zpřehlednily argumentaci a umožnily věnovat větší prostor věcné interpretaci výsledků (ve srovnání s verbálním popisem četností jednotlivých možností odpovědí).

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

a.) Jaký je rozdíl mezi sociálními sítěmi a sociálními médii? Například na straně 18 je uvedeno, že Twitter je sociální síť a na straně 8 je uvedeno, že Twitter je sociální médium.

b.) Autorka se v textu zabývá pouze vysokoškolskými studenty. Jaké vzorce politické participace lze očekávat u stejné věkové skupiny (cca 18-27 let) obyvatel České republiky bez zkušenosti s vysokoškolským studiem?

c.) Prosim o podrobnější vysvětlení konceptů „mobilizační“ a „normalizační“ hypotézy. Ke které z těchto hypotéz o vztahu mezi online a off-line politickou participací se autorka práce přiklání? Proč? Za jakých okolností je možné, aby platily obě hypotézy současně?

Celkové hodnocení práce:

Autorka bakalářské práce provedla poměrně kvalitní rešerši vědecké literatury na téma online politické participace studentů. Výrazně slabší stránkou předkládané práce je realizovaný vlastní výzkum, jeho vyhodnocení a věcná interpretace výsledků. Až na menší výše-zmíněné formální nedostatky práce vyhovuje formálním náležitostem. Celkově tedy předkládaný text splňuje požadavky kladené na tento typ závěrečných prací. **Bakalářskou práci Anny Kostarevy doporučuji k obhajobě s předběžným hodnocením C.**

Datum: 4. 6. 2019

Podpis: